

Obstreljena Mrs. Bučan v kritičnem položaju v bolnici. Soproig je pobegnil

V prostorih Mike Reibitigha na 5365 St. Clair Ave., je v nedeljo igrala vesela harmonika in nekaj ljudi je bilo toliko v njej da so prijeli namesto za kozarce, za stole in jih začeli metati proti igralcem. Barterder Mike, ki je hotel posredovati, jo je dobil v glavo tako naravno, da so ga morali odpeljati v bolnico.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

(AMERICAN HOME)

SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER

Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:

Za Ameriko in Kanado na leto \$5.50. Za Cleveland, po pošti, celo leto \$7.00. Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.00. Za Cleveland, po pošti, pol leta \$3.50. Za Cleveland po raznašalcih: celo leto \$5.50; pol leta \$3.00; četrt leta \$1.75. Za Evropo, celo leto \$8.00; pol leta \$4.00; za četrt leta \$2.50. Posamezna številka 3 cente.

Vsa pisma, dopise in denarne pošiljave naslovite: Ameriška Domovina, 6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. Tel. Henderson 0628

JAMES DEBEVEC and LOUIS J. PIRC, Editors and Publishers.

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1879.

No. 83

No. 221, Tue., Sept. 20th, 1932

Naši državljani v 28. vardi

Pred več meseci smo objavili natančno statistiko naših slovenskih in hrvatskih volivcev v 32. vardi. Dokazali smo tedaj z uradnimi številkami iz registra volivnega odbora, da se nahaja v 32. vardi skupaj 2,548 slovenskih in hrvatskih volivcev, in sicer 1,762 Slovencev in Slovenk in 796 Hrvatov in Hrvatice.

To je bil začetek statističnega uvoda v pregled politične moči Slovencev in Hrvatov v širnem Clevelandu. Povdarjali smo tedaj, da moramo najprvo spoznati sami sebe in svojo moč, potem pa lahko druge sodimo in zahtevamo na primernem mestu, kar nam po naši politični moči gre.

Danes predstavljamo našim naročnikom, zlasti pa slovenskim državljanom in bratom Hrvatom, ki prebivajo v takozvanem Newburgu, natančne podatke, kolikšna je njih politična pomoč v 28. vardi. V tej vardi so močno naseljeni Čehi in Slovaki, pa tudi nekaj Nemcev in Madžarov je med njimi, poleg "pristnih" Amerikancev. Mislili smo prvotno, da je 28. varda bolj močna v državljanstvu oziru, toda ko smo dobili končne številke našega naroda v onem okraju, smo prišli do prepričanja, da v 28. vardi pač stanuje lepo število naših ljudi, toda procentualno se glede državljanstva ne morejo primerjati z našimi ljudmi v 32. vardi.

Kot bomo videli, imamo v 28. vardi le dva precinkta, kjer naša moč nekaj zaleže. Precink D je skoro popolnoma slovenski, potem je pa precink P, kjer imamo 25 odstotkov vseh registriranih volivcev.

Slovinci in brati Hrvati so razkropljeni po skoro vseh 28. vardi. Niti enega precinkta ni, ki bi bili brez naših ljudi. Najbrž je temu vzrok, ker ne stanujejo naši ljudje tam kompaktno, ampak so zelo razkropljeni. Vidimo pa, da mnogo in mnogo stotin naših ljudi v 28. vardi niso še ameriški državljani. In če že to lahko trdimo v gotovi meri glede naših moških, pa se to še bolj prime naših slovenskih žensk, ki so glede ameriškega državljanstva, kot bomo videli pozneje, v 28. vardi jako maženostno zastopane. Ali so državljanke pa ne gredo na volišče, ali pa niso državljanke in je to vzrok, da politična moč Slovencev v 28. vardi ni tolikšna, kot bi morala biti.

28. varda ima vsega skupaj 16 volivnih okrajev ali precinkov. V prvem precinku ali "A" dobimo med drugimi volivci dva Slovence, eno Slovenko, enega Hrvata in eno Hrvatico, skupaj torej 3 Slovence in dva Hrvata v precinku A. Ta precink se nahaja v bližini Kinsman Road nekako od 96. ceste do 106.

V drugem precinku ali "B" volivnem okraju dobimo enega Slovence, nobene Slovenke, enega brata Hrvata in eno Hrvatico, skupaj torej en Slovenec, dva Hrvata, skupaj trije. V prvem in drugem precinku skupaj torej osem naših državljanov.

Tretji precink ali "C" volivni okraj tudi ni dosti boljši, kajti v njem dobimo le dva slovenska državljana, ki sta registrirana, nobene Slovenke, enega brata Hrvata in nobene Hrvatice, skupaj tri naše registrirane državljane, in skupno v prvih treh volivnih okrajih 28. varde enajst naših volivcev.

Potem pa pridemo v najbolj gosto slovensko naselbino v 28. vardi, v četrti volivni okraj, volivni okraj "D." To je srce slovenske naselbine okoli slovenske cerkve in okoli Slovenskega Narodnega Doma, med Union Ave. in Aetna Road, med 80. in 82. cesto. V tem gostu naseljenem okraju dobimo 173 slovenskih volivcev in 74 slovenskih državljanov, ki so registrirani v tem okraju, nadalje 12 bratov Hrvatov in dve Hrvatice, skupaj torej 247 Slovencev in 14 Hrvatov, ali vsega skupaj 261 naših ljudi. Ko čitamo imena volivnih registrancev v tem okraju opazimo, da manjka še marsikoga, in ta okraj bi prav zlahka lahko štel najmanj 350 slovenskih in hrvatskih volivnih upravičencev. Nekje jih najmanj 100 manjka.

V prihodnji številki nadaljujemo s to zanimivo statistiko našega političnega smisla, moči in delovanja v 28. vardi.

D O P I S I

MUČENIŠKA SMRT SV. NEŽE

Piše igrovodja

Cleveland, O.—Tak je naslov Mučeniška smrt sv. Neže je štoridejanski dram, katero uprizorili Jugoslovanski pasijonski klub 16. oktobra letos. Ni moj namen pisati kričeke reklame ter pretiravati o tem in onem. Toda, ker je že nekako navada, da se igra, predno se jo uprizori, nekoliko opiše v listih, hočem tudi jaz to storiti. To ni nič več kot prav, ker se občinstvo potem veliko bolj zanima za igro, jo poseti in z večjim zanimanjem sledi igralcem na odru. Društva se listu odškodujejo na ta način, da naročajo tiskovine, oglašje in drugo. Tako je za vse prav.

Še danes se tako živo spominjam dneva 15. februarja 1914, ko sem stal na morišču sv. Neže in to tako slučajno, da sem tistega dne slučajno še danes vesel.

Ko sem se označenega dne mudil v Rimu, sem si istega v spremstvu in s pomočjo dr. Gregor Žerjav prav temeljito ogledal. Označenega dne sem se namenil, da že ob 7:30 zjutraj odpotujem iz Rima, pa sem imel smolo. Tisto jutro sem hotel biti na vsak način pri sv. maši v veličastni baziliki sv. Petra, kamor sva šla z dr. Žerjavom. Od tam se podava na kolodvor, da se odpeljem proti Asisiju. Ko dospelva na kolodvor, je v tistem hipu vlak zažvižgal in mi lepo pokazal figo, ter jo odkuril brez mene. Toda se za to jaz nisem čisto nič vznemirjal. Bil sem celo prav miren, dasi ni to ravno moja navada. Še vselej, kadar se mi je kaj takega pripetilo, sem ali rentail, ali pa sem bil zelo slabo razpoložen. In kdo ne bi robantil ali vsaj mrmral v takem slučaju?

Tudi dr. Žerjav je mislil, da se jaz natiham jezim. "Si pa še Rim ogledam," sem rekel, "odpeljem se pa z drugim vlakom." "Kam želite da greva?" me vpraša dr. Žerjav, ki je bil imeniten vodnik za po Rimu.

"Kaj je imenitnega v Rimu, da še nisem videl?" ga vprašam. "Veste kaj, kaj pa če bi šla k sv. Neži," mi svetuje. Takoj sem bil zadovoljen in pomignem enemu izmed izvoščkov, ki je imel čilega vranca, da naju potegne na mesto. Sv. Neža ima v Rimu dve cerkvi, eno na Nomentanski cesti, kjer je svetnica pokopana, drugo pa na trgu Navona, kjer je bila sv. Neža umorjena. Ni trajalo posebno dolgo, pa sva bila na krasnem trgu Navona, pred krasno cerkvijo Santa Agnese. Trga ni nisem mogel dosti ogledovati, ker me je bolj zanimala cerkev z mogočno kupolo, na vsaki strani kupole je po en zvonik, ki sta nekoliko nižja od kupole. Ponosno stopi cerkev iznad rimskih palač ter naznanja daleč naokrog, da je tukaj kraj smrti sv. Neže. Nekaj skrivnostnega me je vlelo gori po stopnicah v notranjščino.

Notranjščina cerkve je zelo lepa. Ima tri umetniško izdelane oltarje. Na desni strani je oltar sv. Boštjana, ki kaže svetnika, kako je privezan k drevesu, v telesu pa mu tiči vse polno pišč. Sveti Boštjan je bil zelo hraber vojak, in poveljnik cesarske telesne straže. Ker je postal kristjan, je bil zatožen cesarju in obsojen v mučniško smrt. Sv. Boštjan je prejel mučniško krono iste dni kot sv. Neža.

Na levi strani je oltar, ki predstavlja sv. Nežo na grmadi. Okrog nje sviga ogenj, ona pa stoji sredi plamenov nepoškodovana. Najlepši pa je sredni ali veliki oltar, kjer je predstavljena svetnica z mečem v roki in jagnjetom v naročju. Kako je odlikovala umetnost to svetnico že na tej revni zemlji! Kaj pa šele v večnosti! Nisem se mogel dovolj nagledati veličastnosti v cerkvi.

Dr. Žerjav, ki mi je vedno pokazal kaj posebnega, me pelje k oltarniku cerkve, kateremu razloži, da sem iz Amerike in da bi si rad ogledal cerkev. Oskrbnik, menih v belih obleki, zelo prijazno mož s šopom ključev v roki, naju povabi da mu slediva. Dr. Žerjav mi je vse tolmačil, kar nama je menih pokazal in povedal. Šli smo doli po stopnicah, pa smo bili na kraju, kjer je klečala sv. Neža, ko je sprejela smrtni udarec z mečem, kraj, kjer je ležalo njeno deviško telo.

Kdo bi si ne želel videti tega kraja! Presrečna sv. Neža, ki je odklonila vse sijajne ponudbe, vse naslade, kar jih nudi svet. Junaško je izpovedala svojo vero v Krista, pokleknila pred rablja, kateremu se je roka tresla in si skoraj ni upal zamahnuti z mečem po lepi deklici, ki je bila stara komaj 13 let. Toda Neža ga je opozorila z besedami: "Kaj se obotavljaš? Naj vzame konec telo, ki ne mara dopasti svetnim očem!" Izročila je svojo čisto dušo v roke nebeskega ženina. Rabelj je zamahnil in Neža se je preselila v nebesa.

Čudni občutki navdajajo človeka na tem kraju. Kako srečna je bila smrt sv. Neže! Mi, ubogi zemljani pa se pehamo po tej revni zemlji in rijemo po blatu za tem, kar je sv. Neža zaničevala. Prav nič, ali zelo malo se brigamo za to, po čemur je hrepnela sv. Neža in tudi doseglja. Pozabil sem za trenutek na vse nepravilne, na ves svet. Ah, ko bi mogel človek za vedno tako pozabiti! Kako bi bil srečen! Zatopljen v globoke misli na dogodek, ki se je završil tukaj pred 16 sto leti, sem gledal stari tlak, ki je še prav tisti, na katerem je klečala sv. Neža. Nekoli komi stran sta mi spremljevalca pokazala kraj, kjer so hoteli na povelje vzeti sv. Nežo njeno deviško čast in kjer jo je Bog čudežno obvaroval pred pohotneži.

Najvažnejše in najlepše pa me je čakalo na zadnje. Dr. Žerjav je poskrbel, da sem videl glavo sv. Neže, katero hranijo v isti cerkvi. Govoril je najprej z oskrbnikom, ki še je za nekaj časa odstranil, pa se kmalu vrnil z višjim cerkvenim predstojnikom in težkimi ključmi, s katerimi je odprl težka železna vrata. Zatem je odprl druga vrata in tretja, nakar se je pokazal tabernakelj, ki je iz čistega zlata. V tabernaklju je mala lobanja, galav sv. Neže. Pokleknil smo vsi ter jopočali stili. Še danes mi je pred očmi tisti prizor, ki ga ne bom nikdar pozabil. Neznansko sem bil hvaležen dr. Žerjavu za tako vodstvo. Hvaležne sem bil slučajno, da sem zamudil vlak, kajti če ne bi bil zamudil vlaka, bi teh zanimivosti ne bil videl.

Predalec sem že zašel. Rekel sem že v uvodu, da hočem opisati igro, sedaj pa pišem o Rimu. Ampak zdi se mi, da tudi to sem spada in upam, da mi čitatelji oprostite.

Leta 303. je izbruhnulo v rimskem cesarstvu, zlasti pa v mestu Rimu, strašno preganjanje kristjanov. Sicer so bila preganjanja že prej, ter se je isto od časa do časa ponavljalo pod raznimi vladarji rimskega imperija. Cesar Nero ga je začel in potem se je ponavljalo od časa do časa. Najhujše je bilo leta 303, ki je trajalo celih deset let, ki je bilo pa tudi zadnje.

Na prestolu rimskega cesarstva je bil takrat cesar Deoklecijan, ki je bil, po poročilu zgodovinarjev, jako razsoden in pаметen vladar in slaven bi bil ostal v zgodovini, da se ni omakeževal s potoki prelite krvi kristjanov. Bil je vladar velikih zmognosti in je uvidel, da sam ne more voditi ogromnega cesarstva, ki je segalo v Azijo, Afriko in Evropo.

Da bi bolj uspešno vladal, je državo razdelil ter imenoval sovladarja Maksimilijana, svojega nekdanjega sodruha iz vojne, s katerim sta bila zaupna prijatelja. Maksimilijan je bil oduren in sirov, vrhutega pa še neizobražen, sicer pa dober vojak, ki se je odlikoval na vseh bojiščih, kar je bilo za Rimljana pač glavna vrлина. Prav za to ga je postavil Deoklecijan za sovladarja. Ta dva vladarja sta si potem določila še vsak po enega podvladarja in sicer je bil Deoklecijanov podvladar Galerij, pravi okrutnež, Maksimilijanov podvladar pa je bil Konstacij Flor, oče poznnejšega velikega cesarja Konstantina, ki je osvobodil katoliško Cerkev. Ti vladarji so takrat vladali rimskemu cesarstvu. Seveda je bil Deoklecijan še vedno nekaj vrhovni vladar ter si je prideljal ime Jupitra, ki je bil bog vseh bogov v rimski državi.

Povelje za krvavo preganjanje je dal Galerij, ki je na starega Deoklecijana toliko časa vplival, da je v to privolil. Deoklecijan je zelo spoštoval kristjane ter so smeli javno kazati svoje kristjanstvo in opravljati službo božjo, zato je sprva odklonil Galerijevo prošnjo. Toda ta se je poslužil zvijače in je zažgal cesarsko palačo, potem je pa ob-

dolžil kristjane požiga. Tako je cesarja pridobil, da je privolil v strašno preganjanje kristjanov. Prišel se je strašen boj, boj poganjskega Rima s kristjanstvom. Rimski oblastniki so dali oblast, da se iztrebi kristjane z ognjem in mečem. To preganjanje je dolgo več mučnikov, kot katero drugo v zgodovini. Cela mesta so bila izpraznjena.

Kot oblastnik in cesarski namestnik je takrat upravljal mesto Rim Simforijan, ki je imel vso sodno oblast. Pred tega sodnika je bila pripeljana sv. Neža. Kako je prišlo do tega? Neža je bila zelo lepa. Snubili so jo bogati mladeniči, med njimi sin rimskega pretorja, toda Neža je vse snubače odbila rekoč: "Jaz imam že izbrano ženino in ta ženin je bogatejši, kot vsi zakladniki sveta." To je bilo dovolj, da so jo postavili pred sodišče ter obtožili, da je kristjana. Sedaj so poskušali vse, da jo odvrnejo od kristjanstva, toda vse je bilo zaman. Poskušali so z vestalkami, da bi jo to poganjske device spreobrnilo. Toda uspeh je bil ravno nasproten: ko so poganjske device videle tisto Nežino odločnost, so pričele misliti, da to, kar zagovarja Neža s tako vnemo in se ne straši niti smrti, da mora biti to nekaj vzvišenega in ko vidijo celo čudež, da se pred njimi razbije kip boginje Veste, tedaj tudi one spoznajo, da je Nežina vera prava ter postanejo kristjane. Bile so potem kmalu sojenice kot kristjane in obglavljene. (Dalje prihodnjič.)

Otvoritev sezone prireditelj S. D. D., Collinwood

Collinwood, Ohio.—V nedeljo 25. septembra bo otvoritev kulturnih in zabavnih prireditev v Slovenskem Delavskem Domu Waterloo Rd. Ob tej priliki bo podan pester koncert z varietnim programom, pod avspicijoi direktorja S. D. D. Pri programu sodelujejo naši domači pripoznani talenti, naši kulturni delavci. Program je raznoličen in bogat na vsebini; vstopnina h koncertu in plesu je samo 40c. Pričakujemo, da bodo naši sodelavci se odzvali našemu vabilu in poselili to prvo prireditev v sezoni v kar največjem številu ter s tem dali pomoč naši narodni instituciji in pripoznanje našim kulturnim delavcem na polju narodnega-kulturnega dela.

Program se bo pričelo proizvajati točno ob 7 uri; spored programa je sledeč: "Bled," slovenska godba, igra overture "Barber of Seville" in valček Epana, pevski zbor "Jadrani," mešani zbor, zapoje pesmi "Naše gore" in "Rožmarin," Miss Antonete Simčič solo, trio zbora "Jadrani" zapoje odlomek iz opere "Pri Treh Mladenkah," pesem ljubezni (Mrs. Stefanija Česnik-Tolar, Mrs. Frances Česnik-Gorše in Miss Olga Godec) nato nastopi zbor "Zarja," odsek soc. kluba s par pesmicami; poznani tenorist Mr. Louis Belle poda solo točke, Mrs. Mary Ivanush poje ario iz opere "Armida," in "Mornar," obe točki spremlja na piano Miss Vera Milavec. Miss Irene Ogrin zaigra na harfo dve pesmi, Miss Edith Modic pleše umetni solo-ples. Miss Olga Godec sopran-solo in duet "Jadrana" (Miss Josephine Debeljak in Miss Florence Yerary). Po končanem programu na odru se nadaljuje s plesom v spodnji dvorani; za ples igra orkester godbe Bled.

V. C.

VLJUDNI POZDRAVI

O Kitajcih je znano, da so najbolj vljudni ljudje na svetu in čeprav je tudi na Kitajsko že prodira evropska civilizacija, pa je v deželi še mnogo krajev, kjer se ljudje "nebeskega kraljestva" drže zvesto starih običajev pri pozdravljanju. Tako na primer, dvigne Kitajec starega kova pri pozdravu roke do višine čela, potem ko jih je krepko stisnil eno v drugo. Ali pa položi eno roko v drugo, ali potem raz-

pne na široko in mrmra: "Tšin, tšin," kar pomeni toliko kot: prosim, prosim. Ako se po dolgem času zopet snideta dva Kitajca, padeta oba na kolena, se priklanjata in se trkata s čelom ob zemljo.

V nekaterih notranjih provincah je v navadi sledeči način pozdravljanja: Oba srečujoča se Kitajca, dvigneta svoji kapi istočasno in kolikor mogoče visoko nad glavo. Potem se popraskata na desnem ušesu in si pokažeta jezika. In čim bolj se iztegne jezik, toliko večjo vljudnost to pomeni.

Še bolj kot znaki pozdravljanja, pa kažejo besede v govoru veliko vljudnost Kitajca. Vsak skuša kar največ mogoče svojega soseda poviševati, med tem ko vsak sebe kar najbolj ponižuje. Tako pripoveduje neki ameriški potovalec po Kitajski o razgovoru, ki se je vršil pri nekem sprejemu. Dostojanstvenik, ki je sprejel gosta, je slednjega takole nagovoril:

"Kako se godi mojemu slavnemu in visoko spoštovanemu prijatelju?"

"Ničvrednemu potepuhu se ne godi baš slabo."

"Kje pa ima svojo krasno palačo?"

"Moj pasji brlog se nahaja v Hankau, blizu пристanišča."

"Ali je tvoja plemenita družina mnogoštevilna?"

"Samo pet ničvrednih potepuhov imam."

"Kako se pa počuti tvoja ljubezniva in častivredna žena?"

"Stara baba kar poka samega zdravja."

Papež in Mussolini se ne razumeta

Rim, 19. septembra. Papež je danes odpovedal vsak obisk tujezemskih narodnosti v Vatikanu. Dotično povelje je izdal, ker so ga nameravali obiskovati člani znane laške "Bersaglieri" organizacije. Ta organizacija se je zlasti odlikovala v letu 1870 ko so Italijani vzeli Rim papežu. Mussolini je dan prej odkril spomenik "bersaglierom," kar je napotilo papeža, da je prekinil zveze z Mussolinijem.

Dnevna vprašanja

1. Ali kaže kompasova igla vedno proti severu?
2. V kateri igri dobite besedo "honorificabilitudinitatibus"?
3. Ali je v našem ozračju kaj soli?
4. Kako se je Vrhnika imenovala v rimskih časih?
5. Ali so imeli Bizantci kdaj slovenskega cesarja?
6. Kdo je bil Nero?
7. Kateri rimski cesar je nehal preganjati kristijane?
8. Ali imajo v mestu Washingtonu župana?
9. Katera dva Jugoslavana kandidirata letos v državno zbornico v Ohio?
10. Po kom je dobila država Pennsylvania svoje ime?

Odgovori na vprašanja

1. Vse kompasne igle kažejo proti magnetičnemu severu, temu tečaju, toda ne proti geografičnemu severnem tečaju.
2. V Shakespearovi igri "Love's Lost Labor."
3. Nad oceani in ob obrežjih.
4. Nauportus.
5. Trdijo, da je bil Justinijan bolgarskega rodu.
6. Rimski cesar, razvpit po krutem preganjanju kristijanov in po tem, da je dal v svojo zabavo zažgati mesto Rim.
7. Cesar Konstantin.
8. Ne. Mesto vladajo komisarji, imenovani od predsednika, potrjeni po kongresu.
9. Miloš Boić-Boyd in William Kennick.
10. Po William Pennu, angleškemu naseljencu, ki je začel tam prvi ustanavljati naselbine.

Če verjamete al' pa ne.

Tale je priletela notri iz Min nesote in je garantirana.

V Benetke je prišel Tirolec, ki je bil dovolj premožen, da si je ta izlet lahko privoščil, sicer je bil pa navaden kmet, brez vsake posebne izobrazbe. Ko se je nazibal vseh lepot in zanimivosti Benetk, se vsede na trgu sv. Marka na kamen in opazuje golobe, ki jih je na tem trgu vedno velika jata.

Primeri se, da pride mimo mlad gospodič, ki je živel in to jako dobro od tega, kar si je pridobil z zvijačo in goljufijo. Ravno takrat je bil suh ko poper, a v želodcu mu je pajek predel mrežo, da ga je kar zavijalo. Ravno je premišljal, kje bi dobil kako žrtev, ki bi se mu vsedla na limanice, da bi si kupil lepo porcijo makaronov, ko zagleda Tiroleca, ki s zanimanjem opazuje golobe. Po obleki je postal precej kmeta, da ne bo ravno težko delo izvelič iz njega kako liro. Takoj se mu porodi načrt v prebrisani glavici in v važnim obrazom stopi k kmetu.

"Kaj pa delate tukaj, oče?" ga nagovori precej oblastno.

Ta naivno in odkritosrčno odgovori:

"Golobe štejem, gospod."

"Kaj! Golobe štejete? Pa ne veste, da je štetje golobov tukaj strogo prepovedano?"

"Aaa? Tega pa nisem vedel, da ne bi smel šteti golobov," se prestraši kmet.

"Ja, veste, golobje so last mesta Benetk in je bila že davno sprejeta postava, da kdor šteje golobe, mora od vsakega plačati po eno liro."

"O ti hudik ti," zdiuhje kmet, "kaj bo pa sedaj?"

"Druga ne bo, kot da mi kar tukaj odštejete po eno liro za vsakega goloba, da vam ne bo treba hoditi niti na sodnijo, ker sem jaz policijski komisar. Koliko ste jih pa našli?"

"Ravno do trideset sem prišel, ko ste prišli sem."

"Dobro, torej mi plačajte 30 lir, pa bo stvar rešena."

Kmet nič ne ugovarja, seže v žep, potegne ven listnico in odšteje sleparčju 30 lir. Ta jih zadovoljno spravi in se hitro zgubi med ljudmi.

"Ko slepar obrne kmetu hrbet, se ta zadovoljno zasmee, pokaže za hrbtom postopača osle in reče:

"Ej, pa sem ga le ukanil! To je dobro da ne ve, da sem naštel že preko 300 golobov."

△

Vaški župnik sreča eno svojih "ovičih" na cesti, pa ga nagovori:

"Janez, ljuba krščanska duša! Tvoja žena mi je potožila, da si se zadnje čase zelo poslabšal. Zakaj ne posnemaš mene? Jaz grem lahko v trg in nazaj, ne da bi spil enega kozarca vina."

"To je vse lahko mogoče, gospod župnik," odvrne kmetič, "ampak veste, jaz sem bolj popularen."

△

Okno v drugem nadstropju se odpre in nekdo zakriči:

"Pomagajte! Pomagajte! Moja žena hoče skočiti skozi okno!"

"Keko naj pa pomagam?" se oglašja stanovalec v prvem nadstropju.

"Skočite hitro po kakega mi-zarja, da mi to preteto okno odpre, katerega ne morem sam odpreti."

△

Vlomilec pride ponoči v banko in navrta železno blagajno. Opa-zi ga stražnik, ki se potihno splazi do njega in ga nenadoma vpraša:

"Kaj delate tukaj?"

"O, nič posebnega," odgovori uzmovič. "Zvrtal sem samo malo luknjico v blagajno, da bi videl, če je moj denar še tukaj."

Vesti iz domovine

— Razne nezgode. Desno dlan so zmečkali odbijajo 20 letnemu delavcu Petru Finku, zaposlenemu pri pogrebništvu Ljubljane. — Ko je padel z nekega stavbišča v Ljubljani je dobil precejšnje poškodbe 23 letni zidar Ivan Resi. — Konj je hudo poškodoval mizarskega pomočnika Franca Štepišnika iz Gomilkega. — Pri delu je raztrgalo spodnjo čeljust žaglju Albinu Smogavcu iz Oplotnice. — Hude notranje poškodbe je dobil pri padcu s kolesa vratar ptujskega kolodvora Martin Lampret. — V Stanežičah pri Št. Vidu je padel z voza in si zlomil nogo 10 letni Anton Mrak. — Ko je padel v domačem škedenju na tla, si je zlomil nogo 68 letni posestnik Janez Novak z Iga. — Desno ključnico si je zlomil, ko je padel s kolesa 40 letni ključavničar Franc Bernot iz Zagorice pri Kamniku. — Mordas je pil pri mlačji 18 letna deklica iz Peč pri Zagorju, in si cer v mezinca desne roke. — Ko je trčil s kolesom v avto je dobil nevarne poškodbe na obrazu in rokah 33 letni žagar Alojzij Brinovšek iz Cirknice. — Ko se je zvrnil z lestve, si je zlomil roko štuhečev fantek iz Dolge vasi v Slov. krajini. — Krava je stopila na nogo prevžitarici Herberti Heleni iz Bodovca v Slov. krajini. Strta noga. — Po nesreči se je sprožil samokres čevljar-skemu mojstru Karlu Kosu iz Vanče vasi. Krogla je šla v nogo. Nevarne poškodbe na očeh je dobila železničarjeva žena Neža Mesarič iz Polskave. Molzla je kravo, pa jo je živinčar vse kolo z repom čez oči. Ostra žimlja ji je očem nevarno ranila. — Pri nabiranju drv je padel v prepad in se hudo poškodoval 31 letni kočar Franc Boštjančič s Krke. — Pri nabiranju drv je padla in si zlomila roko 53 letna dninarica Ivana Lupina iz Peč. — V vrelu apno je padel in dobil hude opekline 6 letni Ivan Terčič iz Belih vod pri Šostanju. — Z voza je padel 12 letni Martin Šuster od Sv. Križa pri Litiji in si je zlomil roko. — Ko je tresel češpljo, je padel na tla fant Rafael Bizant iz Preske pri Medvodah in si je zlomil nogo. — Pri igri je padla in si zlomila roko posest. hčerka Anica Kranjčeva iz Šmartna v Rožni dolini. — Plast premoaga se je utrgala v velenjskem rudniku in deloma zasula 40 letnega Ivana Pirtoška. Zlomljena desna noga. — Težka utež je pri padcu zmečkala mezinca delavcu Francu Šinkovcu iz Jelenjega pri Litiji. — Pri višnji gori se je prevrnil avtomobil v jarek, in hude poškodbe sta odnesla trgovski pomočnik Josip Kobal iz Ljubljane in Franc Kurenčič iz Zagreba. — V desno oko se je sunil s škarjami 9 letni Feliks Zupančič iz Velike Lipovice pri Ajdovcu. — Ko je lezla čez skale, si je zlomila nogo Marija Rožičeva, delavka iz Jarš pri Mengšu. — V Vrbljenju je umrla 23. avgusta t. l. mlada žena, Ana Bezlaž roj. Kavčič iz Planice, žena posestnika, trgovca in gostilničarja. — Krava je ubila posestnika. Ko je prignala te dni hčerka posestnika Hojnika, po domače Fuksa, v Križni vasi živino s pašne domov, je očel opazil, da je eno kravo napelo. Hitro je poslal po sosedu, 60 letnega Franca Florjančiča, ki je veljal, da se razume na živnozdravniški posel, s prošnjo, naj žival zadode v trebuh in ji reši življenje. Florjančič je prispel s svojim instrumentom, in se, vaje tega dela, strokovnjaško lotil posla. Pri vboju pa je kravo najbrž močno zabolelo, kajti z vso močjo je poskočila in sunila z zadnjimi nogami Florjančiča s tako silo, da se je zlomila, da je siro-mak na mestu obležal v hudih bolečinah. Vendar pa se je Florjančič čez nekaj trenutkov zopet dvignil in je šel sam domov. Nesreči ni pripisoval posebne pozornosti, toda postalo mu je huje

FR. JAKLIČ:

PEKLENA SVOBODA

Povest o ljubljanski in izanski revoluciji leta 1848

“O, kako bo to dobro! Koliko bo poslej denarja ostalo na Izanskem!”

Tako so se pogrezali Izanci v dobro voljo in komaj je bilo pol dne, je navzlec svetim kvatrom udarila iz krčm glasna pesem in se je razleglo po vaseh in tja čez polja.

“Kaj bodo pa fajmošter rekli? Post je!”

“Pa frajost? Kaj smo si mi izmislili frajost? Nikogar se več ne bojimo!”

In še močneje, še silneje je zahrumelo in zadonelo.

Tone Krivanoga se je na kvatno soboto vračal na Izansko po vodi. Tudi druga leta je spomladal šel na zrak, toda tako zgodaj kakor letos še ni šel nikoli, pa tudi ni bil še nikdar tako poln novic kakor letos. Prepočasni je drsela ladja, preslabotno so se upirala vesla in na misel mu je prišel antikrist in vstala je želja v njegovem srcu: “O, ko bi imel vsaj antikristove peroti! Kot blisk bi preletel dolgočasno ravan!”

Z njim so se vračali Ahtik, Glavanov Janez in tudi oče. Očeto so bili vzdignili, da je šel pogledat kraje, kjer je fantoval in gospodaril.

“Tlaka in desetina je proč!”

To ga je bilo prišlo in vzdignilo. Grunt v Škriljah brez desetine in tlake! Mislil si je lahko, kako bi bilo, toda verjeti ni mogel. “To ni mogoče! Ni mogoče! Prelepo bi bilo. Same besede so tu, nič drugega. Kako bi pa živeli brez desetine in tlake! Taka stara navada! In kako bo graščina živel! Saj ne bo nič!”

Krivanoga se je težko boril z njegovimi pomisliki.

“Sam cesar je ovrgel tlako in desetino. Ahtik, saj si tudi ti bral. Povej mu še ti!”

In tudi Ahtik mu je pravil, kaj je bral.

Kar nekaj žal je bilo staremu, ker ni bil več gospodar v Škriljah. Premišljal je, kako je prišel ob gospodarstvo. Spomnil se je težav, ki jih je imel z graščino. Kako mu je nagajal gozdar, kako sta rohnela Pem in Ardigata in še v luknjo so ga spravili in pred sodnika. Grenkoba, ki ga je navdajala ob teh mislih, je prehajala v srditost. Srd ga je obšel do onih, ki so krivi, da ne bo užival zlatih časov v Škriljah brez tlake in de-

setine. In še sina, Janeza, so pogнали po svetu! Pokveka je sedaj. Pa kakaj? V ječo so ga bili spravili. Nevesto so mu izpridili in ob bajto so ga dejali. Vse življenje bo revež.

“Hu—u!”

Oči so mu postale mokre, da si jih je brisal, a v srcu mu je vstajalo nekaj, kar je sličilo škodoželjnosti. Kar privoščil je graščini, ker ne bo več smela jemati desetine. Pa še kaj hujskega bi ji privoščil. Naj se ji nekoliko povrne! In misli je, da bi ker nič greh ne bilo, ako bi postal enega ali drugega grajskega, pa čeprav s krepelcem.

Janez je bil malobeseden in zatopljen vase. Ni ga motilo Tonetovo govorjenje in se ga ni udeleževal; njegov duh je bil drugje, tam v tistih gorah, ki so se mu bližale zdaj. Čim bliže so prihajale, tem bolj je razločil posamezne gorske predele, vasi razprostrte na pobočjih, bele cerkvice na vrhovih, tako na Dobravici, na Golem in zadaj na Kureščku. Spomini na znane kraje so mu oživeli.

Lepo je bilo ondi, pa vendar, koliko bridkosti. Pri materi in očetu v domači hiši, potem pri tovariših na vasi. Ka je zrastle, je fantoval, in potem mu je bilo obviselo srce na Manci in začel si jo je za zvesto spremljevalko skozi življenje. Vse bi se bilo lepo izvršilo, pa je prišel vmes tisti Menat, tisti graščinec s puško na rami in divjim ognjem v očeh. Zadel sta drug ob drugega. Začelo se je izpodirvanje in graščinec je bil močnejši. Zaman se je upiral Janez, podlegel je bil preveliki sili, in ko je izpodrsnila tudi njegova izvoljenka in objela graščina, njegovega tekmeča in sovržnika, tedaj je bil Glavanov Janez strk kakor kamen na cesti, preko katerega gre težko kolo parizarja.

Tedaj je v onemoglosti in obupu bežal z maščevalno jezo v srcu, osramočen in poteptan. Potem se je klatil po svetu brez doma, komis je jedel, dokler ga niso polomljenega vrgli iz vojašnice na cesto, a potem je iskal dela, vsakdanjega kruha. Ni bilo vselej prijetno, težke dneve je preživljal dostikrat in marsikatera ura je bila grenka in mučna.

O, tedaj se je vselej spominjal mladih dni v Škriljah in spominjal se tistega, ki je bil kriv njegove nesreče.

Res so se bile strasti tekom časa že pomirile, vendar je vselej, ko se je spomnil tega, nenavadno kipelo po njem, še enkrat se sniti z njim in mu vrniti tako, kakor je bil on posodil. Vse drugo je bil pustil v nemar.

“Kaj mi hoče z njegovim otrokom!”

Tako je zadušil vselej željo, ki mu je vstala v srcu za Manco. Zlezel pa je večkrat:

“Samo enkrat naj ga dobim!”

In sedaj so bile gore tako blizu, da bi jih skoraj dosegel, in vsako stvar je ondi razločeval. Ni videl samo bele cerkve na Golem, tudi Škrilje je gledal, položeno lepo med njive in senožeti, in Preseko tam pod gozdom na Mokrecu. Na Preseki je bil pa zelenec doma in videl ga je, zakaj gledal ga je v duhu in srd je naraščal v njem in maščevanje ga je prevzemalo.

“Ali ga bo dobil?”

“Svoboda je! Frajost je! Vse je dol! Tlaka! Desetina! In gozdar? Tudi ta mora dol!”

Zvonik cerkve sv. Martina je polagoma rastle iz ravnine, prikazala se je cerkev in polagoma vse hiše na Studencu, ki se gnetejo okoli svojega patrona ali so pa položene ob vznožju hriba, na katerem zložno čepi izanski grad, bolj podoben udobni palači v mestu kakor pa vekovitemu strahovavcu tlačanov, obdanemu s stolpi in trdnim obzidjem.

Le še nekoliko udarcev vesel in ladja je zdrsnila v razširjeno strugo reke v pristan na Bregu pod Studencem.

Popotniki so izstopili in šli vsak v svojo smer. Tone Krivanoga je zaval s tovariši v gostilno k “Zlati kočmajki.”

“Zlata kočmajka” ni bila prazna, kakaj praznik je bil, kakor rečeno, navzlec delavniku tudi na Izanskem, in ko se je razvedelo, da so prišli h “Kočmajki” še gostje iz Ljubljane, so pritisnili tja od vseh strani, žejni novic.

Vsi so radovedno zrlj vanje in čakali novic. Nestrpeži so pa kar izpraševali, kaj in kako je bilo v Ljubljani.

Tone je bil nenavadno molčeč, pa tudi njegovi tovariši so bili redkobesedni, ko so videli, da je Tone zapet.

“Čakaj, da si jezik odmočim,” je zarohnel nad najbolj sitnim, ki je tiščal vanj. “Radovedneži! Več veste ko mi, pa niste nikdar siti. Sama radovednost vas je.”

“Ali si videl antikrista?”

“Tebi nič mar!”

Ljudem se je zdelo čudno, da ljudje, ki so prišli iz Ljubljane, ničesar ne vedo ali pa nočejo ničesar povedati, pa so jih pustili v miru, pusteže, in so začeli svoje pogovore.

Tonetova družba je začela skoraj poslušati, zakaj govorili so o antikristu in o svobodi, pa tako, kakor ti niso še slišali in vedeli. Trgovci da so sami ponujali blago ljudem, gostilničarji so prinesli pijače, kolikor je kdo hotel, in antikrist je lese na mit.

nica podiral, sam antikrist na črtem konju, ki mu je ime konjstacijon.

Ko je bilo Tonetu le zadosti, je pa zinil glasno, da bi bil glas skoraj hišo raznesel in je moralo vse umolkneti in nastavitv ušesa.

“Fant, ali slišiš?”

Tako je vprašal Tone Glavanovega Janeza, ki mu je sedel nasproti, ter je nekolikokrat s palcem sunil nazaj čez ramo in potem naredil na čelo tisto znamenje, ki postavi tistega, o katerem se govori, v čudno luč.

“Hahahahaha! Fant! Antikrist je lese lomil! Ali si slišal? Gostilničarji so nam pijačo ponujali in štacunarji so blago za nami nosili! Hahaha! Konstitucija je pa konj. Hahaha!”

Tone se je grohotal na ves glas in oni, ki so prišli z njim, so mu pomagali, da so domačini kar gledali dobro voljo, ki je s tako silo udarila na dan.

“Sancta simplicitas!” je čez nekaj trenutkov kriknil zopet Tone, ko je prišel k sapi. “Pa kaj bi vas po latinsko zmerjal, ko ne razumete. Troti izanski ste! Kdo pa vas je tako napel in vam take natvezel o antikristu? To mi povejte!”

“Vsi govorje tako!” je omenil nekdo plaho.

“In norci na Izanskem verjamejo vse! Janez! Ali jim hočem povedati, kdo je bil tisti antikrist? Ali naj jim jaz natočim čistega?”

“Zakaj pa ne! Da bodo vedeli! Saj smo bili zraven,” je odgovoril Janez.

Tedaj se je Tone Krivanoga vrzaval na zdravo nogo, da bi bil večji kakor sicer, in so ga vsi videli. Udaril se je z vso močjo po prsih, da je zabobnelo, in vzklilnil:

“Jaz sem bil tisti antikrist! Jaz! Moja komanda je bila! Jaz sem rekel, pa je šlo vse v drobnost. Prst sem položil na lesu, pa je odletela. Samo vprašal sem, kje je župan, pa se je od strahu skril v mišjo luknjo. Gostilničarji so morali zastopati točiti in štacunarji, tisti stiskachi grdi, so morali nas prositi, da kaj iz njihovih rok vzamemo. Taka je bila moja komanda! Vsaka vrata so nam morala biti odprta. Ali ne, Janez?”

Janez je prikimal.

“Izancem je bil tisti, ki je v Ljubljani frajost vpeljal, ne pa antikrist. Frajost, od cesarja ven dano, smo mi vpeljali v Ljubljani,” je nadaljeval Krivanoga pred strmečimi rojaki.

Vzklikali začudenja so se slišali. “Kaj ste pa naredili vi? Sram me je, ker sem med vami na svet prišel. Ali mislite, da je rekel cesar, ko je dal svobodo: sedaj pa žrite? Vi ste ga tako razumeli, že vidim. Nič drugega niste delali kakor žrti ste. Sram vas bodi. Pa vse hočete sami požreti, duše skope. Kje je kakšen človek, ki bi me bil poklical pit in bi mi bil privoščil nekaj kapljice? Ga ni bilo in ga ni!”

“Na, pa pij!” je vzkliknil nekdo in mu ponudil čez glave poln kozarec. Bil je Malnarček, ki je še rekel: “Pa kaj povej, kako ste frajost vpeljali v Ljubljani.”

Pripovedovanje Tonetovo je bilo tako živo, da jih je kar vnelo, in ko je končal in si usta obri-sal, so dejali:

“Ti si več kakor dohtar! Pa nas komandiraj! Pa še mi udarimo! Živela frajost! Živela svoboda! Živio konj! Še mi vse razbijemo in pobijemo leblajtarje!”

“O, tristo škratov in še tisti z Golega po vrhu, kako ste neumni! Kje pa imate kakšnega leblajtarja na Igu, duše zavrneje? Ni vredno razbijati! So premaj-hna okna na Izanskem, po gostilnah pa sami estrajharčki, in še ti na glavno postavljani. Pa je kakšna štacuna na Igu, da bi bilo vredno vanjo pogledati? Ni vredno, pravim. Toda nekaj drugega je. Nekaj takega je dal cesar ven, kar še ni bilo, kar svet stoji. Samo zagrabiti je treba, da nem ne uide. Kmet, tvoja ura je prišla!”

Vse je napeto poslušalo in

gledalo Toneta, ki je na zdravi nogi še bolj rastle in vzdigoval desnico do stropa.

“Tlaka in desetina je proč!” Tako je treščilo iz Tonetovih ust med Izance, da so bili nekaj hipov kar oamamljeni. Potem so se jim pa le odprla usta in iz njih je planilo vprašanje, še polno dvoma: “Ali res?”

Tonetova roka je pa padla po mizi, da so vsi bokali in polički poskočili.

“Res je! Tlaka in desetina je proč, graščak ne bo drl kmeta več. Tako je cesar ukazal! Kmet, ti pa zagrabl!”

“Urbar! Urbar je vse! Urbar je treba dobiti v roke!” je viknil Ahtik navdušen.

“Tlaka in desetina je proč! Vse dol!”

Ta blažena novica je zletela z vso silo iz “Zlate kočmajke” in se zavrtela v divjem zaletu po vsem Izanskem, po ravnem polju kakor po gorah, trčila na okence zadnje kočice in tudi potresla visoka grajska okna.

Po vsem Izanskem je zadonela najlepša pesem in donela brez konca in kraja:

“Tlaka in desetina je proč, ne bo nas drla graščina več!”

(Dolje pribojnik.)

MALI OGLASI

Konfekcijska trgovina
naprodaj. Nahaja se v bližini šole in cerkve, v sredi slovenske naselbine. Za naslov povejte v uradu tega lista. (222)

Hiša v najem
za eno družino, 6 sob, vse moderno. Vprašajte na 13904 Kelso Ave. Tel. Glenville 6198. (223)

Naprodaj je les
trdre vrste, jako poraben za furnez ali za sušenje mesa. 18 palcev dolgi kosi, cord samo \$5.00. Vprašajte na 698 E. 159th St. Ali telefonirajte Mulberry 3729. (Sept. 21, 28, Oct. 5, 12.)

Naprodaj je
Dodge avtomobil, sedan, ali se pa zamenja za truck za eno tono ali več. Dobra ponudba. Vprašajte na 731 E. 185th St. Tel. KEnmore 2282. (223)

Odda se stanovanje
štiri čedne sobe, spodaj. Kopalnice, farnje v garaži. Vse skupaj samo \$18.00 na mesec. Stanovanje se nahaja na Astor Ave. v West Parku. Vprašajte pri Mr. Anton Ponikvar, 3769 E. 93rd St. Tel. Michigan 1934. (223)

Soba
se odda v najem ženski ali dekle-tu. Vprašajte na 6611 Bonna Ave. (223-)

Išče se
Johana Petrovič, ki je bivala nekje v Braddocku, Pa. Rad bi zvedel za njen naslov radi važne zadeve iz stare domovine. Oglasi naj se na naslov 1232 E. 74th St. (222)

A. MALNAB
Cement Works
1119 Addison Rd.
ENDICOTT 4371

Sprejmeta se
dva možka ali dva ženski na stanovanje. Vse priprave v kuhinji za pekarje. Samo \$8.00 na mesec. Vprašajte na 1048 E. 68th St., zgorej. (221)

Aker zemlje
naprodaj in moderna plesna dvorana (Strumbljeva) na 1090 E. 222nd St. v Euclidu. Prodano bo na šerifovi prodaji, nova sod-nija na Ontario St., dne 23. septembra, ob 9. uri zjutraj. G. G. Penland, odvnetnik, 1335 Schofield Bldg., MAIN 1695. (Sept. 16, 17, 20, 21.)

Oglasi v “Ameriški Domovini” imajo vedno dober vspeh.

THE OLD HOME TOWN Registered U. S. Patent Office By STANLEY

ARNOLD ZWIG:

Slučaj narednika Griše

Za "Ameriško Domovino" prestavlja M. U.

Von Lychow je zopet vzel v roke spise, da jih ponovno pregleda. Nenadoma se je zgodilo ono, česar se je Winfried že dolgo bal: v velik strah odvetnika, je nenadoma zagrmel naslanjč, v katerem je ekselencija sedela, na tla, rdeč srda je general vstal, tiščal v rokah spis ter zavpil: "Svinje! Takega vmešavanja ne bom trpel! Naučil jih bom, da se ne bodo več vmešavali v postopanje mojega sodišča. Sodnija moje divizije ne bo sprejemala nobenih nalogov od nikogar. Ako Schieffenzahn tega še ne ve, bo kmalu izvedel!"

Posnansky se je zbral in se nasmehljaj. Bog blagoslovi Lychowa za njegovo vrlino! Pa tudi Lychow se je tako zbral spomnil se svojih gostov, ter se gel Posnanskemu v roko. Brzobjavno se bo pogovoril, je dejal, s Schieffenzahnom jutri ali pozjutrišnjim. Ne, jutri, kajti take stvari se ne sme odlašati. Posnansky se je hvaležno priklonil ter sedel, da spiše primeren odgovor.

Ko je šel general po stopnicah in skozi vrtno ograjo, je z zadovoljstvom, kakor vedno, ogledoval železne okraske, ki jih je v početku devetnajstega stoletja skoval mojster-umetnik Abraham Frum, ded pisatelja Nachuma Fruma, ki se je sedaj mudil v Odesi. Medtem ko je Lychow korakal mimo železnih okrasov, je nekoliko postal, da se zbere, predno se zopet pridruži gostom. Seveda bi bil ta trenutek najraje sam. Voja s Schieffenzahnom! Ni bila to lahka stvar in vsak človek bi se bil obotavljal. Prvi korak pa je vedno odločujoč: samo dve možnosti je videl general pred seboj: molčati in ne storiti ničesar, tedaj se udati — ali pa se postaviti do skrajnosti. Ali pa je bila ta Bjuševa zadeva vredna toliko neprijetnih prekanj s človekom, katerega zmožnosti je von Lychow v celoti priznaval? Albert Schieffenzahn bo pobesil svojo čeljust in tiščal kakor pes. On pa, Lychow je bil že nad sedemdeset let star, potreben počitka. V trenutku je general ovrgel vsa taka razmišljanja. Ali stoji Nemčija še za pravico — ali pa bo izbruhnila anarhija, dvignila svojo strašno glavo, režečih zob in oči, nabreklih zmagoslavja. Ekselencija se je globoko oddahnil, ko je uvidel odgovornost, ki visi nad njim in kateri se ni mogel izogniti, ne da bi žrtvoval svoj samogled in svojo čast. Mehanično je odtrgal vejico jasmína ter si jo zateknil v gumbnico. Voja s Schieffenzahnom? Čemu naj bi bila le vojna? Lychow se je takoj potolažil ob misli, da se bo morebiti stvar mirnim potom iztekla. Schieffenzahn, ki je imel dovolj drugega posla vsak dan, je najbrže podpisal obsodbo, ne da bi poprej natančno poizvedel. Kakor dnevna luč jasno pa je tudi, da ni imel niti generalni kvartirni mojster pravice vmešavati se v pravno upravo von Lychowe divizije. Tak pogrešek se tedaj lahko popravi v par besedah, a Otto Gerhard von Lychow, ki je sedemdeset let star in tudi po službenih letih starejši nego Schieffenzahn, sme tega poslednjega posvariti, ne da bi se imel zato bati kakega ukora.

Vendar mora zadevo najprej prespati. Jutri zjutraj, pač bolje še popoldne po kosilu, bo o stvari telefonično spregovoril s Schieffenzahnom. Seveda za stvarjo je na vsak način tičal predsednik sodišča pri glavnem stanu, ta stari lisjak. Kako se že imenuje? Hm, Wilhelm, da! Bolj miren in zbran je sedaj stopil general na pot, ki je vodila

k paviljonu, katerega so postavili komandurni tesarji. V paviljonu so se zabavali starejši gospodje ter kegljali. Vsakemu keglju so bili dali svoje ime, a čim se je kak prevrnil so zavpili veselega, razposajenega navdušenja. Vzkliko so spremljali padec Lloyd Georga, Nikolaja Nikolajeviča, Clemenceau-a, Wilsona, a naravnost pravi grom krohot je nastal, kadar se je prevrnil Bethmann, Erzeberger ali pa Scheidmann. (Liebknechtovega imena seveda niso hoteli uporabljati: to je po njihovem mnenju spadalo edino le v ječo.)

Ekselenci von Lychowu tako početje ni baš ugajalo. Upal je, da se izmuzne mimo paviljona ter stopi nenadoma med mlajše častnike ter se z njimi pozabava. Sedaj pa se je moral pridružiti tej skupini. Rdeče porte na njegovih hlačah so se zablistele v solnčnih žarkih, vzkliknil je nenadoma: "Bravo! Vseh devet!" Van Hessta, ki je bil med družbo najbolj glasan, je nenadoma utihnil. Po par vspodbujevalnih besedah je izvekel von Lychow iz žepa poročilo glavnega stana, katero je bil mimogrede vzel v svojem uradu, ter prišel glasno čitati: "Zapadna fronta je mirna, z izjemo lahkega bojevanja blizu Leintrey-a. Tu na vzhodu pa so se dogajale pomembnejše stvari: severovzhodno od Cernovitz so Bohm-Ermolijeve četje prekoračile mejo. Pod csebnim poveljstvom nadvojvode Josipa so cesarske čete vkorakale v Cernovitz. V Bukovini se Rusi umikajo na vsej črti Czernowitze — Petrouc Bilka — Kimpolung. Skušali so ponovno, a brez uspeha zasesti Mt. Casinului. Ob spodnjem Sereutu, na Mackensenovi fronti postaja nekoliko bolj živahno."

"Vse smo pripravljene storiti za naše ljubljene zaveznike," je hripavo dejal von Hessta. Kakor v potrdilo njegovih besed je nepričakovano udarila godba avstrijske himne. Vsi so pa nenadoma obstali, ko se je začelo neko petje. Stopili so na trato, senco kegljišča, ter ugledali spreved mlajših častnikov, ki se jim je približeval v četverstopu, kateremu na čelu so korakale sivomodre avstrijske uniforme, in katerim je zapovedoval grof Dubna-Trencsin, ki se je vedel kakor vodja godbe. Njegove oči so bile nekako prazne, steklene, ko je pel:

"Mir san vom K. und K. Infanterie regiment — Hoch — und Deutschmeister Nummer vier — aber stier."

In še enkrat je ponovil kuplet ter se postavil s svojo četo baš pred smejočo in ploskajočo se gručo starejših častnikov. V tem trenutku se je oglašil hripavi glas von Hesste: "Seveda ako nas ne bodo ti peklenški čehi izdali..." Te besede je slučajno, nehoti izrekel baš grofu Dubni pod nos. Da je bil grof trezen, gotovo ne bi bile imele nepremišljene Prusove besede nobene posledice. Grof pa je bil precej razburjen in se je že vse popoldne kaj krepko zalival z gestiteljevo pijačo. Obstrmel je, upri svojo palico v travo, sklonil svojo visoko postavbo nad njo, porodečel, nem in grozeč, ter zabodel svoje steklene oči v generalnega majorja. Adjutantni morajo seveda slišati vse, in zato je bil že isti trenutek nadporočnik Winfried s sestro Barbo pri skupini. Da napetost nekoliko omili, je skušal zasukniti pogovor ter je vprašal grofa: "Kaj pa pomeni 'stier', dragi grof?"

"Stier," je ponovil grof Dubna, ne da bi odvrnil pogleda od svojega sovražnika, ki se je v zadregi smehljaj. "Stier" pomeni

ubog — prazni žepi. Vsa Avstrija je prazna do zadnjega moža. 'Da bi vas čehi izdali?' Kaj za hudica pa vi veste o njih? Kdo ste? Mar ste jih videli ležati na kupih ob Soči, za Dobrodomom in prej pri Przemyslu in še vse povsod, kjer so morali vojevati vašo umazano vojno? In kaj pa z možmi iz Egra, Solnograškega in Tirolskega? In ubogi Bošnjak! Mi smo obubožani, to je kar smol! Vi pa še vedno želite več mrličev, več, vedno več mrličev!"

Tem besedam je sledil vseobni molk, tako da se je lahko čulo šušljanje listov in let čebel. Von Lychow je dal znamenje, a nadporočnik Winfried je položil na grofovo ramo roko, da ga odvede kam stran. Visoki, suhi častnik pa se ga je otrešal. "Pijan kakor čep — nikar se ne ozirajte nanj," je dejal mirno nek major von Hessti. Ta pa je po besili svojo šobo ter jeze, da bi ga kak Avstrijec izizzval, izbruhnil: "Da, ljubi grof. Za koga pa se bojujemo sedaj tu na vzhodu? Mar niste čitali zadnjega poročila? Mar so bili vsi junaki le Avstrijci?"

Grof se je zakrohotal, sklonil se je naprej, zazdelo se mu je, da je on edini na svetu, ki se poteguje še za čast Avstrije, in zavpil je generalu svoje mnenje naravnost v obraz: "Kaj mislite? Galičija in Bukovina niso za nas. Že zdavnaj bi ju bili zapustili in drage volje. Vi pa nas ne pustite, Avstrija je v prepadu: Mozart in Schubert, Habsburg in Dunaj — vse je v prepadu. Vse naše lepe deklice so sirote. Mislim, da si pač predstavljate, da smo mi vaše kolonijalne čete, vaši umazani črnci! Vi bastardi, vi brezbožniki, krivoverci, hudičevi podrepaniki. Avstrija je v prepadu!"

In baš ko je izvekel iz zemlje svojo palico, da z njo v božjem imenu lopne nemškega hudica med roge, da mu s konico izkljuje peklenške oči, da reši svet hudobca — medtem ko so mu solze lile po licu, se prsa, grlo in vse njegovo telo tresla krčevitega joka — se je zvalil na travo, baš Lychowu pred noge. Lychow pa je ukazal takoj: "Dvignite ga: odvedite ga." Sam je bil preveč osupnjen, da bi se ga mogel dotakniti. Grof je bil csem mesecev ob Soči, ranjen po granatnih drobcih v glavo, predno so ga končno po delnem ozdravljenju dodelili von Lychovi diviziji. In tako so ga dvignili in ga odvedli sočutno. "Ubogi grof!" so vzklikali vsi. "Kaka škoda! Sicer je skoro pokvaril zabavo, a pozabimo na to! Nadaljujmo z zabavo," je dejal general po kratkem molku.

Tedaj v najboljšem namenu, da reši položaj in da spravi nekoliko veselja v družbo, pokazal stotnik von Bretschneider v smer, kjer se je vršilo neko slavlje, a slavlencev ni bilo še videti. Bretschneider je stekel nenadoma po poti ter tudi druge povabil za seboj. Začeli so vzklikati: "Heil! Hoch Gámbrius! Bachus lebe!" udarjenje velikega bobna, petje in vriskanje in smeh žensk.

Po glavni poti se je približeval pod bujnobarnimi lampijončki prekrasen spreved, katerega so obdejali razni nižji častniki in sestre Rdečega križa — sestra Ema, Klara, Traute in Anemie. Kakor na prestolu pa je sedel na sodu, ki so ga nosili štirje slugi, Griša-Bjušev, razpetega sukniča, tako da so se videla njegova gola prsa, glavo ovenčano z bršljanom, a v roki prazno vinsko čašo. S svojim mogočnim, hripavim baritonom pa je gmel pesem revolucije, ki je spremljala njegov beg iz taborišča v Navarišku. Pel je ruski in nihče ga ni razumel, posebno še ker je spremljal petje z udarci ob sod in ženketanjem čaše v roki. Čaša se mu je zdobila v rokah, črepinja mu je padla za tilnik tako da je kri curljala v tankem curku po njegovih prsih — a kaj ga je brigalo: v svoji notranjosti je on praznoval svoj lasten praznik kot do cela prost mož, Griša Iliji Pa-

protkin, narednik 118. pešpolka, vitez reda svetega Jurija, junak mnogih naskokov z bajonetom, ročnimi granatami in puško, kot človek, ki je že česče izbegnil smrti med prsti, in katerega ne bo nihče odvrnil, da ne bi govoril, govoril mogočno o pomiloščenem junaku.

Njega ekselencija, okoli usten grozeč smehljaj, je vprašal hripavo: "Kdo je povzročil to?" Nekaj mladih poročnikov mu je takoj pojasnilo, da jim je stotnik von Bretschneider povedal Rusovo zgodbo. Kot posebno priznanje za njegovo srčnost, ker ni omagal, obupal, pač pa se je udeležil celo tega slavlja, medtem, ko ga je divizijski preki sod obsodil na smrt, so mu nalili v vrček piva ostankov iz drugih vrčkov, dva kozarca konjaka ter še nekaj tobakovskega pepela. Nato jim je obdržal govor v ruščini, katerega pa seveda nihče razumel ni, a zato so ga odlikovali z železnim križcem na hrbtu.

"Kehrt euch!" je zavpil nekdo.

Sluge so povelje izvršili, tako da so zbrani videli Grišin hrbet: od zadnjice do tilnika, in zopet od ramena do ramena je imel s katramom narisan križ.

"Bog naj se me usmili!" je vzkliknil ekselencija.

Z gotovostjo docela pijanega človeka se je Griša nenadoma okrenil in nagovoril zbrane: "Toliko odpuščanja je na svetu, da ga je dovolj za vsakogar, celo za Nemce. Tudi med Nemci najdeš dobrih ljudi. Videl sem svoje tovariše, ruske vojne ujetnike, ki so stikali za krompirjevimi olupki po gnojščih, videl jih kako so umirali lakote in legarja. Celo za to je odpuščanja. Videl sem svoje tovariše, ki so imeli zvezane roke, a okoli vratu žiča-

ste zanke ter so hodili, dokler niso padli: ne bomo govorili sedaj več o tem: vse je odpuščeno. In čeravno se je kak med njimi utopil v stranišču — vse je pozabljeno, vse izbrisano — bratje smo sedaj. Življenje je tako priprosto. Ne hudoba, ne šibkost ne vladata svetu. Vse je tako svetlo in dobro in prijazno, a vojna je le velik pogrešek. Iz kopit naših pušk bomo delali nasade za kladiva, iz železa in je-kla bomo delali orodje. Celo Pa-protkin in Bjušev se bosta objela, in uboga Babka — vendar niti besedice o njej." Udaril se je po šobah, tako da si jih je prebil, ter je nato začudeno gledal kri na svoji roki. Govor in tudi temu sledeči udarec po ustih so poslušalci sprejeli z gromkim krohotom. Griša pa se je nenadoma sklonil naprej in dejal: "Tobija, ti pač imaš svoje misli o žganju, a nihče ne bo zanj umrl," — tedaj pa mu je postalo slabo.

"Odnesite ga takoj," je ukazal s strogim glasom Lychow, a drugi so pričeli psovati umazanega Rusa.

TRETJE POGLAVJE

Telefon

Bila je deseta po noči. Informacijski oddelek štaba je delal s polno paro. Telefonski operator, korporal Engels, je imel obe slušalki na uhu in prisluškoval nekemu pogovoru. Korporal Lowengard je slonel ob njem ter bil tako razburjen, da je le s težavo tiščal med svojimi zobmi pipo.

"Povej, tovariš, ali mu jih dobro soli?" je vprašal šepetaje, medtem ko je puhnili oblak dima iz ust. "Ali mu jo je že zasolil? Ali ne znaš več govoriti, tovariš?"

Engels pa je le zamahnil z ro-

ko in še dalje prisluškoval, Kar je čul, je bilo očitno izredne važnosti, kajti sključen je bil na svojem stolu, kakor igralec glasovirja, kateremu so prstu prilepili na tipke. Zdelo se je, da celo sama soba prisluškuje: nobena šuma, nobenega premika. Le od daleč nekje se je čulo brnenje motorja.

"Seveda," je dejal Engels ter se okrenil k svojemu tovarišu. Prej pa je še z roko pokrival govornilno cev. "Proketo, mar hočete iz mene narediti morilca?" je baš sedaj zabrusil oče Lychow oni stari svinji.

"Kaj takega se drzne reči Wilhelmju?"

"Ti ne poznaš še Lychowa."

Zopet sta obmolnila ter prisluškovala. Vsakdo, kdor bi slišal telefonski pogovor, ki se je bež vršil, bi bil razumel Bjušev slučaj v vsem obsegu. Človeka so obsodili v smrt za zločin, ki ga ni zakrivil, a mesto, da bi dovolili ponovno razpravo, ga hočejo kratkoma ustreliti. Lychow pa tega ni hotel.

Končno je Engels, kot izvežban dvaindvajsetletni veteran, zamahnil z roko po zraku in po kratkem premoru vprašal: "Ali je pogovor končan, prosim? Da? Tedaj bom zvezo prekinil." Nato si je prižgal svačico in dejal: "Naš gospodar ne bo odnehal, to vem — a vendar ne bi stavil na Bjuševu življenje niti počenega groša."

"Da, ampak to bi bil umor," je odvrnil Lowengard, "mož je vendar nedolžen."

"Čuj me," je vzkliknil Engels. "Kadar te pošljejo iz strelskih jarkov, da se vtihotapiš do francoskega brzojava in da prisluškuješ njih pogovoru: ali si tedaj kriv ali nedolžen? Vendar se bo zgodil umor, ako imaš smo-

lo. Kake koristi je, govoriti Prusu o pravičnosti? Kakor sem rekel: za življenje Bjuševa ne dam počenega groša."

"Kaj? Mar misliš, da ne bo Lychow vstrajal?"

"Vstrajal bo že, ti debeloglavci," je odvrnil Engels. "Če bo pa tudi Schieffenzahn zagrabil z enako silo na drugem koncu, bo končno vrv počila, a našemu staremu bo ostal v rokah krajši konec, njegov pa na tleh. Ako bo Albertu po godu, bo mož živel — drugače pa ne."

"Čemu se je pa Schieffenzahn tako vrgel na ubogega reveža?"

(Dalje prihodnjič.)

DOBER PREMOCI
Točna posrežba!
The Hill Coal Co.
1261 MARQUETTE RD.
Stari Cimpermanovi prostori
Henderson 5798
FRANK ARKO, zastopnik

Frank V. Opaskar
ODVETNIK
516 HIPPODROME BLDG.
Main 3785
Ob torkih, četrkih in sobotah
zvečer od 6. do 8. ure na
E. 934 St. in Union Ave.
OB SREDAH IN PETKIH
1106 E. 64th St.
Res. Tel. Yellowstone 0705-W

BRUSS RADIO SERVICE
6026 ST. CLAIR AVENUE
ENDICOTT 4324
Strokovnaška popravila na vseh vrstah
radio aparatov. Zmerne cene za garantsko
delo. Odprto od 9. zjutraj do 8.
svečer.

*"Narava v Surovosti
je redkokdaj MILA"*

PADEC CARIGRADA
"Narava v Surovosti" — kot jo je
naslikal Thomas Webb . . .
navdahnjen od divjaškega po-
kolja 5000 kristjanskih branilcev
— iz rok osveteljene barbarske
tolpe 250.000 mož pod neusmil-
jenim Mohamedom II — 1453!

—in surov tobak nima mesta v cigaretah

Tega ni v Luckies
. . . najmilejši cigareti
kar ste jih kdaj kadili

MI kupujemo najboljši in naj-
finejši tobak na celem svetu —
toda s tem še ni povedano, zakaj
ljude vsepovsod smatrajo Lucky
Strike za najmilejšo cigareto.
Dejstvo je, da nikdar ne pregledamo
resnice, da je "Narava v Surovosti

Redkokdaj Mila" — zato je temu
finemu tabaku po primerem
staranju in miljenju dana dobrota
omega Lucky Strike čistilnega pro-
cesa, ki je opisan z besedami — "It's
toasted." Zato praviyo ljudje v
vsakem mestu, trgu in vasi, da so
Luckies tako mile cigarete.

"It's toasted"
Ta zavojček milih Luckies

"Ako moč napiše boljše knjigo, ako ima boljše pridigo ali če napravi boljše miselnice kakor nje-
gov sosed, bo svet napravil izbojeno pot do njegovih vrat, četudi zgradi svojo hišo v goru."
RALPH WALDO EMERSON

Ali ne pojmaj to, zakaj je širni svet sprejel in odobril Lucky Strike?